

הכעס. אומר: בכל המדות אדם הולך באמצע, למשל אדם שהוא קמצן רחמנא ליצלן, לא יכול להוציא פרוטה רק מהעניים שלו... מה עושים לאדם כזה? הפוך לקצה השני ויהיה פזרן ויתן בשפע, יתן מעשר ויתן חומש, יתן קצת יותר על מנת שיהיה ממוצע, **הולכים תמיד בשביל הזהב - דרך בינונית. בכל מדה ומדה הדרך הבינונית היא הטובה, חוץ משתי מדות רעות שצריך לשרש אותן עד הסוף, והן הכעס והגאווה.** ובזה (בסוף פ"ד) הוא מסביר את החטא של משה רבנו. אמר: **"וראה מה שנאמר בו, ומה שאמרנו בו אנחנו, והאמת יעשה לך רכוש"**. מה החטא אליבא דהרמב"ם? שמשה רבנו אמר להם "שמעו נא המורים" (פסוק י"ג). עשית אותם מורים וסוררים? "מרינו דברין". מה הם בקשו? בקשו גלידה? בקשו תענוגות? בקשו מעדנים? הם בקשו מים. על מים מגיעים להם "המורים"? מי הרשה לך לומר להם ככה? הקב"ה לא אמר כך, אלא "הקהל את העדה... ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", זהו. הוא לא אמר "העדה הסוררים והמורים", לא אמר כלום. למה אתה כינית אותם המורים? זה היה החטא של משה רבנו.

קצת ראייה לדבריו

יב. ויש קצת ראייה לדבריו מרש"י בפרשת וזאת הברכה משם המדרש (ספרי שמ"ט). הוא אומר שם על הפסוק "תריבהו על מי מריבה" (דברים ל"ג, ח). אמר, אם משה אמר "שמעו נא המורים", אהרן מה חטא? מה עשה אהרן? משה הוא שאמר "שמעו נא המורים", למה אהרן יקבל עונש? משמע שהעוון הוא שאמר "שמעו נא המורים". אם תאמר לי שהעוון הוא היכה, היה צריך לומר אחרת - "ומשה הכה במטהו ואהרן לי הכה במטהו" - "וירם משה את ידו ויך את הסלע" (במדבר כ"א, א). אבל יש לזה דחיה. [עיין בספר מגדולי ישראל ח"א עמ' ס"ב בהערה]. בכל אופן, לפי הרמב"ם כל חורבן בית המקדש היה בגלל שלש מלים אלה "שמעו נא המורים". למה? כי כתוב שאם משה רבנו עלה לארץ ישראל, הוא היה בונה את בית המקדש, ובית המקדש לא היה נחרב. **דבר שבנה משה רבנו, ישרא לעולם ולעולמי עולמים**, כמו שאמרו על אפר פרה. אפר פרה שעשה משה רבנו, נשאר כל ימי בית ראשון, וגם בימי בית שני נשאר בו משהו. תמיד היו מערבבים קצת מאפר פרה שעשה משה רבנו. ומצאו רמז "ולקחו לטמא מעפר שריפת החטאת" (במדבר י"ט, ז). ראשי תיבות **למשה**. אם משה רבנו היה נכנס לארץ, היה בונה בית המקדש ונגמר הסיפור. לא צריך לחכות ארבע מאות שנה עד ימי דוד ושלמה, אלא מיד היה בונה את בית המקדש וישראל לעולמים. יראו כל העולם: תראה, בית המקדש בנוי אלפיים שנה והוא לא חרב¹³. מה גרם שבית המקדש נחרב? בגלל שלש מלים שאמר משה רבנו "שמעו נא המורים". מזה הוא לא נכנס לארץ, מזה בית המקדש נבנה על ידי שלמה [ולא ע"י משה], ומזה בית המקדש נחרב. איפה מופיע "שמעו נא המורים"? ספר במדבר, פרק כ', פסוק י"ג, ראשי תיבות **בכי**. הבכי שבוכים כל שנה, זה נגרם בגלל שלש מלים שנאמרו בעידנא דריתחא. לכן אנחנו קוראים קינות בליל תשעה באב, ומתחילים "שנה בשנה אהגה כיונה". **שנה** ראשי תיבות "שמעו נא המורים", בגלל שלש מלים "שמעו נא המורים", בא הבכי בעוונות לעם ישראל, **עד שיגיע הזמן שהבכי יהפך לששון**.

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"

ג. ומי אמר שיהפך לששון? תשעה באב כותבים בראשי תיבות **ט"ב**. טב זה אחת עשרה כמנין **חג**, גם זה אחת עשרה, הוא מתהפך. אמר לי משהו רעיון יפה, מה ההבדל בין 'עץ' ל'עציץ'?' 'עץ' זה עץ גדול, 'עציץ' זה עץ קטן. כשאתה מכפיל את האות, פירושו שאתה מקטין אותו. כמו למשל - 'סוס' - 'סוסון' - 'שק' - 'שקיק'. 'בצל' - 'בצלצול' (כלאים פ"א משנה ג). המפרשים אומרים מה זה 'בצלצול'? בצל קטן. אז אותו דבר 'אב' - 'אביב'. **פסח בא בחודש האביב, אבל 'אביב' זה אב קטן, אבל 'אב' העיקרי יהפוך לנס הרבה יותר גדול מהנס של פסח**. "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מיכה ז', ט"ו). לכאורה הפסוק לא אמר יותר ממצרים?

מרבית פינחס באנון שיחיה בשנת תשי"ח, לפני בר מצוה, הוא אמר אותו לאבא אבי תנועת המוסר, התורה נמשלת למים, ובמים אתה יכול להשקות גינה או שדה של פרחים, ואתה גם יכול להשקות קוצים ודרדרים. זה אותו דבר, אם אתה משקה קוצים ודרדרים, צומחים קוצים ודרדרים. ואם אתה משקה פרחים, צומחים פרחים. **לכן קודם כל צריך לשרש את המדות הרעות, את הקוצים ואת הדרדרים, את הכעס ואת הגאווה**, את המחשבה של "מי כמוני בעולם?" שטוים שבעולם, שטויות והבלים! כמה שאדם מתגאה בסוף ישיב ארבע אמות על ארבע אמות, כמו שאמר ישעיה הנביא על נבוכדנצר: "אך אל שאל תהוה, אל ירכתי בור, רואיך אליך שיגחו אליך יתבוננו, הזה האיש מרגיז הארץ מרעיש ממלכות, שם תבל כמדבר - הפך את כל העולם כולו למדבר - ועריו הרס, אסיריו לא פתח ביתה" (ישעיה ל"ד, ט"ו-י"ז). **צריך להוריד את הגאווה!**

13. יש דבר כזה 'פירמדות' [שקיימים אלפי שנים]. אבל מה יש בהם? שטויות והבלים. פותחים את הפירמידה, מוצאים איזה מלך מהפרעונים שהפנים שלו חנוטים, והוא נראה מחייך. קוראים לו "תות ענח' אמון". יש תמונה שלו, והוא נראה כמו בן שמונה עשרה, כנראה מת מוקדם. אבל מה עשו סביבו? יש שם זהב וכסף, סוסים חנוטים, בעלי חיים, כדי שכאשר יקום לתחיה - ככה האמינו גם המצרים - יהיה לו על מה לרכב, יהיה לו מה לאכול... נו, שטויות אלפיים שנה המומיות מונחות לא זזים ולא אוכלים, הסוסים מזמזמו מתו... אין כלום.

'צין' לבד ו'סין' לבד. **"ולא היה מים לעדה"** (שם פסוק ב'), פתאום לא היה מים? חכמים אומרים (תענית דף ט"ע"א) שהבאר היתה נובעת בזכות מרים, כאשר מרים נפטרה אין מים. ויש פירוש אחר של **באר הגולה** (יר"ד סו"ס של"ט), אמר **מכאן רמז למה שנוהגים כשיש בר מינן נפטר, שופכים את המים**. אבל במת שופכים את המים באותו בית, ובשני בתים סמוכים, לא בכל ישראל כמו כאן - "ולא היה מים לעדה". לכן זה רק רמז בעלמא. [וע"ע בירחון או"ת אב תשע"ג סי' קל"א אות ח].

חרוסת מן התורה מנין?

ח. **"ויקהלו על משה ועל אהרן"** (שם) - א"ה, תביאו לנו מים... **"וירב העם עם משה"** (שם פסוק ג) - רבו אתו, משה רבנו בן מאה ועשרים והם רבים אתו, **"ויאמרו לאמר"** לא אמרו תן לנו מים, אלא **"ולו גוענו בגוע אחינו"** - הלואי ומתנו כאשר מתו אחינו **"לפני ה'"**. מתי נפטרו? במגיפה בפרשת קרח. **"ולמה הבאתם את קהל ה' אל המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו"** (שם פסוק ד), למה לא להם גם על הצאן והבקר וכו'. **"ולמה העליטונו ממצרים"** (שם פסוק ה) - למה לא להם השארת אותנו במצרים **"להביא אותנו אל המקום הרע הזה, לא מקום זרע"** - אי אפשר לזרוע, אין תאנים אין גפנים אין רמונים, **"ומים אין לשדות"**¹¹ - אין מים לשדות. אני אמרתי **מכאן רמז שעושים את החרוסת מתאנים ענבים ורמונים**, כי הרי מרים נפטרה בניסן, עוד מעט פסח, ובפסח עושים חרוסת זכר לניסן. אבל אין לנו לא זרע בשביל **חייטים למצות**, ולא תאנה וגפן ורמון לעשות חרוסת... ועליהם ועל כולם "ומים אין לשדות" - אין מים.

"קח את המטה וגו' ודברתם אל הסלע"

ט. **"ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד"** (שם פסוק ו). כלומר היו נאספים עליהם, כמעט היו נותנים להם מכות, **"עוד מעט וסקלונני"** (שמות י"ז, ד). ויבאו **"מפני הקהל אל פתח אהל מועד"** - איפה שיש את השכינה - **ויפלו על פניהם"** - התפללו, **"וירא כבוד ה' אליהם"**. **"וידבר ה' אל משה לאמר. קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך"** (במדבר כ"ז, ח-י). שיראו שאתה לא עושה דברים דרך הטבע, הרי מה נעשה במטה? **"ודברתם אל הסלע לעיניהם"**, ומשה רבנו הבין - ככה אומרים המפרשים - אם צריך לקחת את המטה, בשביל מה? בשביל להכות. ומה שאמר לו "ודברתם" גם תכה וגם תדבר, אבל לא זו הכוונה, אלא "קח את המטה" - תקח את המטה ואל תעשה בו שום דבר, "ודברתם אל הסלע" שיראו שכאן הנס גדול כפול ומכופל. כי את תכה במטה, יש אנשים טפשים שחושבים שכל דבר בעולם יש בו ארבע יסודות אש רוח מים עפר, והם יאמרו: אוילי בסלע הזה בפנים יש את יסוד המים, הוא מלא מים, הכית במטה אז יצאו המים. מה פתאום? וכי יש מים בתוך הסלע? מה יכול להיות בו? כמה טיפות. אבל ככה זה, לכן היה צריך "ודברתם".

במה חטא? ולמה הכה פעמיים?

י. יש עשרה פירושים בחטא של משה רבנו, מנה אותם אברבנאל. ובא חכם אחד ואמר: משה רבנו חטא חטא אחד, והמפרשים העמיסו עליו עשרה חטאים... ואמר: פעם חשבתי כך, אחר כך זרקתי את כל הפירושים וחזרתי לפירוש המקובל ש"ידיך את הסלע" זה החטא שלו. **וכתוב שמשה הכה "במטהו פעמיים"** (שם פסוק י"א). **למה פעמיים?** כי הסלע אמר: אני לא קבלתי הוראה כזאת, קבלתי שאתה מדבר, ואתה במקום לדבר, אתה מכה. אז בפעם הראשונה הוא לא נתן מים, משה נתן לו עוד מכה, ואז הוא אמר: טוב, בסדר, לכבוד משה רבנו אני מוכן לתת את המים. לכן הקב"ה אומר **"יען לא האמתם בי"** (שם פסוק י"ב). זה הפירוש שאומר רש"י, ורוב המפרשים ככה הסכימו.

ה'חטא' לדעת הרמב"ם

יא. הרמב"ם מפרש אחרת, לרמב"ם יש ספר "שמונה פרקים" שמדבר בו על מדות טובות, **כי אדם בלי מדות לא שווה כלום**¹². והרמב"ם בין הדברים מדבר על יודע ציד **איש שדה** (בראשית כ"ה כ"ז). אבל 'פלדמן' באידיש זה גימטריא **צדיק**, אתה תהיה צדיק! אמר: או, זו פעם ראשונה שאני שומע את זה. בסדר. [וע"ע בהגדה של פסח ה' נסי ח"א עמ' קע"ב].

11. המקומות האלה שישאר נדדו בהם במדבר, יודעים היום הזה. אוילי לא יודעים בדיק איפה 'עצמונה' ואיפה 'חשמונה' ואיפה 'קהלתה', אבל באופן כללי יודעים. **כותב הרב זמיר** שיהיה בריא (בארכיאולוגיה הנכ"ח ח"א עמ' 232 וילך) שבמקומות האלה יש בהם בתים שבנויים בטעם, 'בחומר ובלבנים' (שמות א', י"ד) ואלו הבתים שלהם. ומאידך אין בהם שום סימן של זריעה ושל טחינה, שום דבר. מה הם אכלו? הם אכלו מן! זו הוכחה ברורה. אחרת, וכי הם לא אכלו שום דבר? הרי בדרך כלל צריך למצוא כלים של חרישה ושל זריעה ושל קצירה, ושם אין לא חרישה ולא זריעה, אין כלום, שום דבר. אלא היו מחכים כל יום למן, ואחר כך "וטחנו בריחים או דכו במדוכה" (במדבר י"א, ח). אבל לא צריך כלים של חרישה וזריעה ושכל מקום שיש בני אדם צריכים להיות שמה. אין. זה מה שאמרו "לא מקום זרע ותאנה ורומון" - אין שום דבר.

12. אדם ילמד תורה, אבל הוא יהיה פרא אדם? אומר רבי ישראל סלנטר (זה רעיון ששמעתי

וראים את העץ הזה? בפנים עשיתי חור, מילאתי אותו בכסף וזהב, חשבתי לתת להם, עכשיו אני נותן לכם, תקחו כל מה שיש שמה, רק תתנו לי מקום לישון, ומחר אני אלך. אם חזרתי - תקחו חצי הסכום, ואם לא חזרתי - הכל בשבילכם. מאיפה חלמו על זה? טוב, אז הביאו לו ערק כשר לפסח, כיסו אותו, חיממו אותו. אמר להם: תודה רבה, אתם בני אדם, יהודים זה עם מיוחד. בבוקר אמר: אני הולך, אולי יפגשו אותו ויתנו לו מכות, הלך ולא חזר יותר. אז הוא אמר לאשתו: את רואה, זה "ונצעק אל ה'". ללמוד לצעוק. **ללמוד שיש כתובת אחת, ולא להחליף את הכתובת בשום דבר בעולם. אתה נמצא בצער? יש לך הזדמנות אצל הקב"ה שלש פעמים ביום. אתה נפגש אתו שלש פגישות.** כמה אנשים עושים בשביל פגישה עם ראש הממשלה, בשביל פגישה עם ראש העירייה, בשביל פגישה עם אובמה, והכל הבל וריק. **הפגישה העיקרית הא רק עם בורא עולם, יש לך פגישה אתו כל יום, ואתה לא יודע להעריך אותה!** יש לך "שמע קולנו", תתפלל מכל הלב אפילו כמה מלים. המלים האלה יכולים לעזור. דוד המלך בורח מאבשלום, אין שמה לא בית המקדש, ולא משכן, ולא שום דבר. והוא שולח "אס אס אס" לקב"ה: "סכל נא את עצת אחיתופל ה'" (שמואל ב' ט"ו, ל"א) - שש מלים, וזה הפך את הכל לטובתו. ללמוד כח של תפלה, ואתו דבר פה "ונצעק אל ה' - וישמע קולנו". ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

פעם סיפור על יהודי אחד שלא היה לו כסף לשלם עבור בית מרוח (היו ערים קטנות - כפרים קטנים - שיש בהם פריץ, והפריץ הזה הוא ראש העירייה, צריכים לשלם כל שנה כך וכך), מה יעשה? באים שיכורים שותים שם 'וודקה' וכל מה שהם רוצים, ולא משלמים. אם יאמר להם מלה יתנו לו מכה, הם כבר שיכורים, אין להם שכל. אומר: טוב, מחר אשלם לך, מחר יתן לו כמה גרושים. אז אין לו מאיפה לשלם. הלך לדרשת שבת הגדול לשמוע את הרב מה ידורש, אולי יכנס אליו אחר כך שיתן לו ברכה, והנה הרב אמר ככה: בהגדה כתוב "ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו" (דברים כ"ז, ז). **כל פעם שאדם נמצא בצרה יצעק, הקב"ה שומע.** בא לאשתו שמח וטוב לב, אמרה לו אשתו: מה אמר לך הרב? אמר לה: זה סוד, לא אגיד לך עד ליל פסח. הגיע ליל פסח, הגיעו בהגדה של פסח "ונצעק אל ה' אלקי אבותינו", אמר לה: עכשיו נפתח את החלון ונצעק. אמרה לו: מה, אתה השתגעתי? אמר לה: אין לנו מה לעשות, זו הסגולה שאמר הרב. פתחו והתחילו לצעוק הוא ואשתו. הם יושבים וצועקים, ופתאום שומעים דפיקות. או הָא, מי יודע מי זה? 'איון האיום'!? לא יודעים מי זה. פותחים, והנה נמצא שם השכן שלהם הגוי, וכולו פצוע "מכף רגל ועד ראש אין בו מתום" (ישעיה א', ו). אמרו לו: מה יש לך? אמר להם שיש לו בת יחידה, ועד עכשיו הוא חי אתה בבית, עם בתו ועם חתנו. והנה חתנו הלילה הזה נתן לו מכות נוראות, "הכה ופצוע" (מלכים א' כ', ל"ז), נתן לו מכות נוראות, והוא לא יודע אם יחיה מזה. לכן עכשיו אני החלטתי לא לתת להם שום דבר, אתם

בְּרָגִיעִים הָאֲחֵרוֹנִים לפני שגבר הלחץ, הוא הצליח למשוך אתו ילד שהיה שם ויחד קפצו מעל הגדר. אם לא היה מתקרב לכווננו של הקבוצה לתת צדקה, לא היה מצליח להגיע כלל לאזור הגדר. והנה חלילה נמחץ למות יחד עם ההמון הרב שנדחס אל מותו בר מנון.

הציר שהקים את המת

בספר 'צדיקים נסתרים בדור האחרון' (ח"א עמוד קנד) מובא ספור נורא על כח הצדקה. היה אדם אחד ששמו שמואל, שהיה בא הרבה פעמים לביתו של הצדיק הנסתר רבי יהודה **ליאון פטילון** ע"ה המבנה "הציר". יום אחד חלה אותו אדם והגיע עד לשערי מות, אשפז בבית החולים ושם נקבע מותו. בנו רץ לביתו של הרב פטילון וספר לרב מה שקרה. הרב הגיב בכאב וזעק: "מה?! שמואל נפטר?! תביא כסף לצדקה!". מיד הביאו לרב, שלשל את הכסף לקפה, נעמד ליד המזוזה והתפלל מקירות לבו.

לאחר כמה ידקות של תפלה הבוקעת שערי שמים, לפתע נשמע קולו של הצדיק קורא בקול: "שמואל מת! שמואל לא מת!". כך חזר על דבריו שלוש פעמים, ולאחר מכן פנה לבנו של האיש ויאמר לו: "רוץ לבית החולים, אביך נמצא בחדר קרור, הוא דופק בדלת ורוצה לצאת! יש לו עוד חמש עשרה שנה לחיות!". הבן רץ מהר לבית החולים, בקש מאחת האחיות לפתח את חדר הקירור של המתים, והנה לנגד עיניהם ר' שמואל עומד ליד הדלת ומבקש לצאת... ואכן, מאז חי ר' שמואל עוד חמש עשרה שנה, בדיוק כמו ששמו הצדיק, כח של צדקה ותפלה.

לכן לא נסתפק רק בזכות אבות. בדור שלנו שהוא דור קשה מאד, אנחנו צריכים כמה שיותר זכויות. במיוחד עכשיו שאנחנו עוברים תקופות קשות. אמרו רבותינו (סנהדרין דף צ"ח ע"ב): מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח? יעסק בתורה ובגמילות חסדים. להרבות בלמוד התורה, להוסיף בגמילות חסדים, אם זה בצדקה, בעזרה לשני, בהארת פנים ובהקדמת שלום לחבר. כל זה חסד. יש חסד בממוץ, יש חסד בעדוד, בעזרה ובחזק לשני.

על ידי הדברים האלו, בעזרת ה' נצצל מחבלו של משיח ונזכה לגאולה הקרובה במהרה, אמן כן יהי רצון.

ומגדל חנואל עד

הדרך לישועות

(מתוך הספר שמחת התורה)

באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחקק במשענתם וממד בר מתנה (במדבר כ"א, י"ח).

נטילה בשפע

אפשר לבאר את הפסוק בדרך רמז כך: אם אדם רוצה להיות 'נדיבי העם' - כלומר להיות עשיר, שיקים בעצמו 'באר חפרוה שרים' - כלומר לא יחסך במים לנטילת ידים, אלא כפיכול יעמיק בבאר להוציא כמה שיותר מים לנטילה. מובא בגמרא (שבת דף ס"ב ע"ב): אמר רב חסדא, זה שאני עשיר יותר מהחברים שלי, בגלל שהייתי נוטל ידים בהדור, שופך מלא חפנים מים. מאכן למדו שאדם שרוצה עשירות יטול ידים עם מים בשפע. המים רומזים על חסד, על פרנסה ועל ישועות.

זכות אבות

באר היא גם נובעת מאליה, לא כמו בור שמתמלא מים מהגשם ושומר עליהם. על פן "באר חפרוה שרים", השרים אלו אבותינו הקדושים, הזכות שלהם נובעת ולא נגמרת לעולם. עד היום אנחנו זוכים לזכות אבות, אנחנו אומרים בתפלה: "אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב", "זוכר חסדי אבות", מזכירים אותם בכל זמן.

צדקה מצמיחה ישועה

זו דרך אחת לזכות לעשירות, אבל יש עוד דרך לזכות לישועות. "כרוה נדיבי העם במחקק במשענתם". אדם המגדב מכספו לצדקה זוכה לישועה. אנחנו אומרים בתפלה: "זורע צדקות מצמיח ישועות", מי שגונז צדקה רואה ישועה, "וצדקה תציל ממות" (משלי י', ב). זה דבר מעל הטבע.

אומרים חז"ל במדרש (ויקרא רבה פרשה ל"ד אות ט"ז): העני כפיכול מתלונן על הקדוש ברוך הוא ואומר: "למה אני כזה עני? למה אין לי פרנסה מסדרת בשפע?". מתי מפסיק העני להתלונן? כאשר נותנים לו צדקה הוא נרגע, ואז כפיכול אומר הקדוש ברוך הוא לנדיב: אתה עושה שלום ביני העני, אני אעשה לך שלום כל העניים שלך. זה מה שאמר הכתוב: "יהיה מעשה הצדקה שלום" (ישעיה ל"ב ז), לכן צדקה מצמיחה ישועה. זה מה שכתוב: "כרוה נדיבי העם" - הם כורים ומרחיבים יותר את הצדקה, "במחוקק במשענתם" - הם נותנים משענת לאיחיהם העניים, ואז "וממדבר מתנה" - מה שמדברים ומבקשים נותנים להם מן השמים במתנה.

הפונה מצילה

ספר לי חתני מעשה ששמע מבבל המעשה עצמו. אותו אדם היה בזמן אסון מרון שהיה בשנת תשפ"א ממש במקום האסון. חמש ידקות קדם לכן, עמד בפנת השביל קבצן שפשט ידו לקבל צדקה, אותו אחד רצה לתת לו צדקה, אבל הקבצן עמד מעט רחוק ממנו. הוא החל לפלס לו דרך בין ההמון כדי להגיע לקבצן, ופתאום הוא הרגיש לחץ גדול עליו, והבין שהמבצב במקום לא כל כך טוב.

פתיל תכלת, מצוות ציצית בשלמות!

אלכסי וסמאני

הגאון רבי עמרם אופמן שליט"א
דומ"צ בהעדה החרדית:

...אמנם נראה שכל ת"ח וצורב שיעבור על הספרים שנתחברו בזמן האחרון על ענין זה יגיע למסקנה שיש מקום גדול לקיים המצוה כדינו ובשלמות... ונזכה בקרוב שכלל ישראל יקיימוהו ברוב עם.

עוד אין לך תכלת? **הקבצן אור חיוק וקבל סמסול!**

ק.מ.מ.ל. - ק.מ.מ.ל. סמסול

0799-1000-65

זוכרתם

מוקדי מכירת ספרי מכון אורח צדיקים ברחבי הארץ:

מוקד מרכזי מושב ברכיה מוסדות "חכמת רחמים" 08-6727523 / 9105* שלוחה 6

תל אביב בתאום עם המוקד בברכה	באר שבע בתאום עם המוקד בברכה	קריית גת חחשבה סהורה 050-4122763	ירושלים המסירה הספרדית רח' הרב יהודה חזד • הרב משה כהן • נבעת שאול רוח קהתי
סניף רחוב זלמן ש"ר 052-3137692	ירושלים שיבת "כסא רחמים" רח' עזיאל 26	אשדוד חנות סמ"ה 08-6750841	חיפה 052-767-9513 • 02-537-2265
נתניה רחוב הרטום 054-8863283			תל אביב 054-844-9460 • 050-410-4217

מבצע ענק

על מגוון ספרי המכון
10%-20% הנחה

הדרך של הספר

במבצע "ארה צדיקים"

מכון ארת צדיקים
בניה

ספרים

- הגדה של פסח** - ספרים שונים
- מגילת אסתר** - ספרים שונים
- מגילת רות** - ספרים שונים
- מגילת יחזקאל** - ספרים שונים
- מגילת יחזקאל** - ספרים שונים
- מגילת יחזקאל** - ספרים שונים
- מגילת יחזקאל** - ספרים שונים
- מגילת יחזקאל** - ספרים שונים
- מגילת יחזקאל** - ספרים שונים
- מגילת יחזקאל** - ספרים שונים

ספרי שות"ם הלכה ופוסקים

- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**
- שו"ת אגרות אפרים**

ספרים שותרונו לצרפתי

- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**
- ספרים שותרונו לצרפתי**

ספרי סיכומים והנהגות רבות

- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**
- ספרי סיכומים והנהגות רבות**

מוסר והנהגות

- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**
- מוסר והנהגות**

שבתות וחגי ישראל

- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**
- שבתות וחגי ישראל**

אור תהלים

- אור תהלים**
- אור תהלים**
- אור תהלים**
- אור תהלים**
- אור תהלים**
- אור תהלים**
- אור תהלים**
- אור תהלים**
- אור תהלים**
- אור תהלים**

השיעור

- השיעור**
- השיעור**
- השיעור**
- השיעור**
- השיעור**
- השיעור**
- השיעור**
- השיעור**
- השיעור**
- השיעור**

פירושים לחמשה חומשי תורה

- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**
- פירושים לחמשה חומשי תורה**

ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי

- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**
- ספרי רוב מאד כדו ראש כלל רחמי**

ההדרת ספרי הסבא קדישא מרן רבי רחמים חי חיתה הכהן זצוק"ל וספרי גדולי וחכמי גרמא ותונים

לכרטיס ומשלוחים חיגו: *9105 שלוחה 6

לקבלת הקטלוג במייל עם מבחר הספרים והמחירים שלחו את המייל קטלוג למייל: orachzadikim@gmail.com

משלוח חינם
ברכשו מעל 300 ₪

בית החכמים
בית החכמים
בית החכמים

כתיבה תמה

מעמד חלוקת "פרס הרב מאזוז" אשדוד תשפ"ו

במעמד רב רושם נערך ביום חמישי י"ב סיון תשפ"ו מעמד חלוקת "פרס הרב מאזוז לכתיבה תורנית", באולם האירועים 'אשכול פיס' בעיר אשדוד. האירוע שהתקיים ביוזמת עיריית אשדוד והחברה לתרבות עירונית, נועד להעלות על נס את תורתו של מרן רבנו הגדול ראש הישיבה צוק"ל, ולעודד כתיבה ומחקר תורני מעמיק בקרב לומדי התורה.

את שולחן הכבוד פיארו גדולי ישראל שליט"א, ובראשם מרן הראש"ל הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, ומורנו הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א ראש הישיבה. בדבריו, עמד מורנו הגאון רבי צמח שליט"א על חשיבות העלאת חידושי תורה על הכתב, ועד כמה הכתיבה יכולה לשנות את הסתכלות הפוסק מהקצה לקצה. מרן הראש"ל הגר"ד יוסף דיבר בחשיבות תורתו של מרן רבנו הגדול זצ"ל שיש בה עיון מבעית מחד ומאידיך היא תורה רחבה עד שכמעט אין לך נושא שהוא לא כתב בו. הרבנים ציינו בדבריהם עד כמה מרן רבנו הגדול זצ"ל היה ממריץ בכל הזדמנות תלמידי חכמים ובני ישיבות להעלות על הכתב את חידושיהם ופסקיהם, ובהמשך להוציא לאור עולם את כתביהם.

במהלך המעמד המרומם, עלו לבמה חמישה עשר תלמידי חכמים, אשר מאמריהם דורגו במקומות הראשונים מתוך עשרות המאמרים שהוגשו לתחרות, וקיבלו מידי הרבנים מלגות הערכה כספיות בסך אלפי שקלים. בנוסף, כל משתתף אשר הגיש מאמר לתחרות זכה לקבל את הספר "לב נאמן" שני כרכים, כהוקרה על עמלו בתורה.

הבחור שהגיע למקום הגבוה ביותר מבין בחורי הישיבות, הוא תלמידנו מפארי ישיבתנו הקדושה 'לבנימין אמר', הבחור הנעים ישראל חדוק הל"ו, שכתב מאמר נפלא בענין ברכת הים התיכון בדעת מרן זצ"ל.

לכבוד המעמד יצא לאור קונטרס בשם "מאירים את העולם", המאגד את

המאמרים הזוכים בתחרות. הראש"ל הגר"ד יוסף שקע במהלך האירוע בקריאת החוברת, ולאנתקרהדעתועד שביקש לקרוא לבמה לשניים מהכותבים והתפלפל אתם בנדונים שכתבו, ואף הבטיח להם לעיין במאמריהם לאחר הכנס.

אין ספק כי יוזמה ברוכה זו, המעודדת את היצירה התורנית בקרב בני התורה, מהווה נחת רוח גדולה לנשמתו הטהורה של מרן זצ"ל, המביט ממרומים ושמח בראותו את תלמידיו וממשיכי דרכו שוקדים על דלתות התורה ומחדשים בה כדרכו בקודש.

יישר כח לרה"ג ר' עובדיה חן שליט"א שפעל ללא לאות למען הכנס, וכן למחולל המיזם והכח המניע מאחוריו מר אורן טואיל הל"ו (מנכ"ל החברה העירונית לתרבות ופנאי באשדוד).

אתה תהיה רב עיר!

בס"ד, המסלול ללימודי הרבנות מתמלא!

במכון 'שאיפות' פיתחנו שיטת לימוד ייחודית המבוססת על הגשת החומר ההלכתי באופן מסוכם ומתומצת. השיטה נבנתה במטרה לאפשר הבנה מעמיקה חכירה יעילה של החומר הנלמד. צוות ההוראה במכון כולל רבנים המכהנים ככותבים ברבנות, מורי הוראה ותלמידי חכמים בעלי ניסיון רב, המביאים עמם את בקיאותם המקיפה בחומר ואת ניסיונם העשיר בהוראה ובהכנה למבחנים.

בוא ללמוד לימודי הלכה למעשה, לדעת תשובה לכל שאלה בהלכה, להיבחן ברבנות ולהוציא תעודת כושר רב עיר.

מתחילים 'שבת' אי"ה בא' תמוז

סבסוד משמעותי ל-12 הנרשמים הראשונים.

איסור והיתר < שבת < טהרה < מקוואות < חגים < פסח וי"ט וחול המועד < עירובין < שמחות < מצוות התלויות בארץ < תפילה וברכות < חופה וקידושין

מכון בנות ללימודי רבנות, דינית ומיטופול

03-3801122

055-684-2170

אפשרות ללימודים דרך הזום

sh033801122@gmail.com

www.033801122.com

להגשמת שאיפות התקשר עכשיו:

בית נאמן לילדים
מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה צוק"ל
ל"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאוזז ע"ה

עורך: דוד הרבר
שמואל צוקן טל"א

ידע תדע

[במדור למען תספר הזכר רבי מנחם מנדל מליובאוויטש, מחבר ספר צמח צדק]. השם הזה 'מנחם מנדל', היה גם שמו של חכם אחר לפני 400 שנה שיש לו ספר צמח צדק - והוא נקרא הצמח צדק הראשון. וזה צמח צדק מליובאוויטש. למה קרא לו 'צמח צדק'? כי צמח גימטריא מנחם, וצדק גימטריא מענדל (194). אם היה עושה בלי ע' כמו שצריכים לכתוב, זה היה גימטריא 'הודו לה' כי טוב', אבל האשכנזים לא יתירו על הע"י שלהם... בשבילם זה סגול. (בית נאמן גליון 363 בהערה).

למען תספר

השבוע היה יום האזכרה של האדמו"ר הקדוש רבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש זצ"ל, הוא היה האדמו"ר השביעי של חב"ד. יש את האדמו"ר הזקן בעל שלחן ערוך [הרב] ובעל ספר התניא, ואחר כך יש את הבן שלו - האדמו"ר האמצעי [רבי דובר]. ואחר כך את הנכד שלו [של האדמו"ר הנקון] הצמח צדק - רבי מנחם מנדל. (גם האדמו"ר האחרון שמו ר' מנחם מנדל. אבל זה ר' מנחם מנדל שקדם לו, בעל הצמח צדק). ואחריו הבן שלו - האדמו"ר מהר"ש [רבי שמואל], ואחר כך האדמו"ר מוהרש"ב - רבי שלום בר, ואחר כך רבי יוסף יצחק - הר"י"ץ. ואחר כך האדמו"ר האחרון שהיה אדמו"ר למעלה מארבעים שנה מושנת תשי"א עד שהלך לעולמו בשנת תשנ"ד. והאדמו"ר רבי מנחם מנדל מליובאוויטש גרם שמליון איש מניחים תפילין! אנשים שלא ידעו בכלל מה זה תפילין ומה זה שבת ומה זה כלום. לפני מלחמת ששת הימים הוא ברח את החלים ואמר להם: תזכו לראות בטוב הנגלה והנסתר. הנסתר והנגלה והנסתר, ויתראו נאחזן גדול מאד. אבל תעשו משהו. מה המשהו? להניח תפילין, ובה תנצחו את האויבים. ואחרי ששת הימים עד לגיל תשכ"ז (זאת אומרת: איך סיין פמוז אב אלול) הסיפיקו להניח תפילין למאה אלף איש. (היי רושמים אותם). ובאו לאדמו"ר ובטרו אותו שמאה אלף כבר הניחו תפילין, אבל הוא אמר: מה זה מאה אלף? זה מעט, צריך יותר! אמרו לו: טוב, נעשה יותר. ואחר כך המשיכו הרבה עד שהגיעו למליון יהודים שמניחים תפילין! ולהודי המליון עשו לו סעודה גדולה. ושאלו: על מה הסעודה הזו? אמרו לו: על זה שאתה היהודי המליון שמניח תפילין. ויש מהם שלא היו שומרים שבת, ועל ידי הנחת תפילין חזרו בתשובה והתחילו לשמור, והכל נעשה בסדר. לא להתאשם משום יהודי. (בית נאמן גליון 363 אותיות ט"ו וט"ז).

הלכה נאמנה

נטילת ידיים אפילו לקטנים

המשנה מהגליון הקודם - בן איש חי (ש"א פרשת תולדות סעיף י'): **זהו כל אדם לצוות את אשתו שתעשה קל יום נטילת ידיים לילדים הקטנים, אפילו שהם עדין יונקים. כי לפעמים פושטים ידיום ונוגעים במאכלים וטמאום, שלא תהיה סתרא אחרא למאכל ההוא. ונגם זו סגלה טובה לקטנים שיגדלו בטוהרה, והיה גדולי הקדוש. היד יודע שהוא לא נוגע בבקר בשום דבר עד שהוא עושה נטילת ידיים. ואם יש ילדים עקשנים, תאמר להם: בואו ותלך אתם לאט לאט, שילמדו לא ללכת ארבע אמות, אלא שתי פסיעות ועומדים, שתי פסיעות ועומדים, שתי פסיעות ועומדים, ומגיעים לפיור, ונוטלים ידיים. ותאמר לו: עכשו אתה טהור וצדיק, תעשה מה שתראה [שתגע במאכל וכדומה].**

התורה הקפידה שהאדם יהיה נקי

זהו לרחץ פניו בכל יום, ולא לנגב אותם באותה מנכת של הידים, לא בגלל שהא אסור, אלא בגלל שהא לא בריא. לפעמים במנכת האות יש כל מיני תדקים וכל מיני דברים, זה נוגע בעינים, ואחר כך העינים סובלות, אלא תהיה לו מנכת מחדת לנגוב הפנים והעינים. ונגם ידיו פיו להעביר [ולשטוף] הרירים שפסיו, ומלבד שדבר זה טוב לרפואה לגוף, יש בזה גם מצוה לכבוד קונו. הגמרא בשבת (דף נ"ב) אומרת: "רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו כל יום לכבוד קונו [הקדוש ברוך הוא]". מה זה לכבוד קונו? שדא מוסדר ונקי. הרמב"ם פותב (מו"נ ח"ג פרק מ"ח) שכל כך התורה מקפידה על נקיון, והיינתם אלא נקיים" (במדבר ל"ב, כ"ב). אגמנם שם [בפסוק והיינתם נקיים] זה לא נקיות ממש, אלא נקיות רוחנית, שלא ידברו עליו אלא על בני ראובן ובני גד] שאתם פתרתם בארץ סיחון ועוג כדי שתפטרנו מהמלחמה, זה הפשט. אבל אומר הרמב"ם התורה מקפידה על נקיון הרבה, כל הזמן "ורחץ ידיו", "ורחץ בשרו במים" על כל דבר קטן.

רחיצת רגלים לתפלה

ומתוך הגמרא הזאת שאמרתי בשבת דף נ', הרמב"ם פסק (פ"ד מהלכות תפלה ה"ג) שכל יום אדם רוחץ גם ידיו וגם רגליו לתפלה. והראב"ד אומר לא ידעתי רגליו למה, מאיפה הבאת רגליו? אז המנדל עז אומר שהא מהגמרא הזאת. ומרן (בכסף משנה) אומר וכי הראב"ד יעלמה ממנו גמרא? אלא הראב"ד סובר ששם הפנהו שמתר לאדם כל יום להתרחץ. שיהיה מכבד ומפאך לכבוד קונו. יש ספיר על הלל הזקן (מובא במדבר ונקרא רבה פרשה ל"ד אות ג') שאמרו הלמודי אמר אני הולך לגמל חסד עם העלובה הזאת. הלכו

אתו תלמידיו לראות איזו עלובה ואיזה גמילות חסד. ראו שנגנס לבית המרחץ. אחרי שיצא, אמרו לו: מה גמילות חסד? אמר: הגוף הזה הוא עלוב, כל הזמן הנשמה נמצאת בו, אבל יגיע הזמן שהנשמה עוזבת אותו, והוא עלוב. אבל הוא נברא באיקונו של מלך, ב'צלקל אלקים' (גבראשית א', כ"ז), תראה איך אמות העולם - הרומאים בזמנם - כל כך מקפידים על האיקונו שלהם (היי עושים אנדרטאות על שם המלכים שלהם. אנדרטה של 'אוקטיניוס', אנדרטה של 'אוקטיניוס', אנדרטה של יוליאס קיסר, וכו' על זו הדרך. וכל כך היו מקפידים עליהם שיהיו מלשטים ויפיים נקיים. עד שיש מקום אחר בפדור שכתוב שם שהיו עניים מרודים ברומי שהיו גועים ורועדים מקור, עומדים למות (כמו ההומלסים שנמצאים בגמריקה וישנים באוטובוסים), ולעמית זה היו עוטים בפחצלאות את האיקונו האלה שלא יתפוצצו מהקור! אמר: תראה האנשים חושבים על אנדרטה יותר מבני אדם בשר ודם, טפשות של רומאים). הגוף זה איקונו של מלך, התורה אומרת "ב'צלקל אלקים", וצריך לרחץ אותו. אז הוא הלך להתרחץ לשם שמים, זה פרוש הגמרא על פי דעת הראב"ד. אבל הרמב"ם מבין את הגמרא על נטילת ידיים. ויש מקור לרמב"ם בסדר רב עמרם גאון (מהדורת פראנקין ח"א דף כ"ה ע"א). בזמן הגאונים לפני התפלה היו רוחצים גם את הרגלים. ויש מי שאמר חלוק פשוט, בזמנם הלכו יחפים, אדם יפנס לבית הפנסת עם רגלים שלהם כל מיני מקומות? אז הוא רוחץ אותם כדי שיפנס נקי. אבל היום הולכים עם בעלים, והרגלים נקיות, ולא צריך לרחץ אותם. לכן גם לרמב"ם יתכן שבזמניו לא צריך לרחץ אלא רק ידיים בלבד. וככה מקבל שרוחצים רק ידיים בלבד.

לא יטל חמי שלא נטל ידיו

לא יטל ממי שלא נטל ידיו עדין. יש אלה מפנקים, גבירים מכבדים, לא יכול להזיז את הידים שלו עד שמישהו אחר יטל לו את הידים, ויגביש לו, וינכין את התפילין. אז אם המשרת לא נטל ידיו, לא יטל לגביר הזה. שאגמרא (במדבר י"ט, ט"ו): "והזה הטרה על הטמא". מי שמזה צריך להיות בעצמו טהור, הוא טמא ושופך לו? [ולא יטל] ממשרת גוי או גויה. גוי יאמר אני יודע את ההלכות, יש גוים שידעו הכל. יאמר: מה העניין? אני אטול לך את הידים. לא יטל ממנו, כי הוא לא טהור. וכתב בלב חיים (ס"ו ס"ה) מי שנטל ידיו ואחר כך נגע בידי אדם אחר שלא נטל את ידיו, צריך לחזור ולטל פעם שנייה. וזהו הרמב"ם בדרב רגלי. לכן מה עושים? אם אתה רוצה לטל ידיים של תינוק שהוא עדין לא נטל את ידיו, אל תגע לו בכף היד, תתפס אותו מהזרוע ותטל לו, תספר לו: אחת ואחת, אחת ושתים, אחת ושלוש, שילמד איך לטל ידיים. (בית נאמן גליון 383 אותיות ה' - ח').